

VIROVIACUMROUTE

Deze 2 stadswandelingen brengen je langs diverse plaatsen in Wervik waar resten uit het Gallo-Romeinse verleden werden gevonden. Op deze plaatsen komen ook informatiebordjes met de vermelding en een schets van wat daar opgegraven is. Zo brengen we het oude Viroviacum (zo noemden de Romeinen Wervik) terug in het straatbeeld.

Via de QR-codes kom je op de webpagina met meer info over de vondsten. Naarmate onze kennis over Wervik in de IJzertijd en Gallo-Romeinse tijd groeit zullen ook deze websites aangepast worden. Deze informatie kan je natuurlijk ook gewoon van thuis uit lezen via onze website www.viroviacum.be.

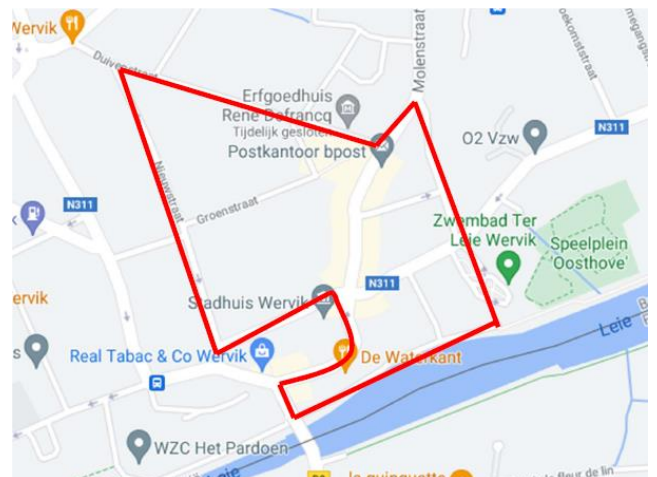
Viroviacumroute 1 is ongeveer 2 km en focust op de centrumstraten.

Viroviacumeroute 2 is ongeveer 6 km en laat je kennis maken met de ruimere omgeving van de oude Romeinse "vicus"

De haltes zijn niet genummerd en de routes zijn in lusvorm.

Je kan dus gelijk welke halte gebruiken als begin- en eindpunt. Bij elke haltenaam vind je ook de plek waar het bordje zal te vinden zijn.

VIROVIACUMROUTE I (2 km)

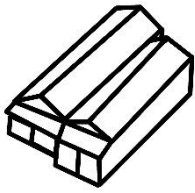
Sint-Maartensplein *gevel stadhuis*

Opgravingen op het Sint-Maartensplein in het centrum legden onder meer de funderingen van de verdwenen Romaanse Sint-Maartenskerk bloot die gedeeltelijk bestonden uit Romeins afvalmateriaal.

Volgens Jean-Baptiste Gramaye stond op die plaats een Romeins fanum ter ere van Mars of Priapus en was er in de 17de eeuw nog een standbeeld van die god te zien in de ruïnes van de kerk.

De resten van de kerk werden in de 18de eeuw gesloopt.

→Ooievaarstraat, op einde naar rechts

Nieuwstraat

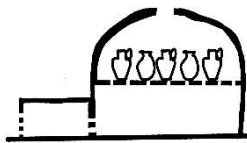
hoek Nieuwstraat / Donkerstraat

De oudste straten van Wervik tonen een typisch rechthoekig Romeins stratenpatroon (Nieuwstraat, Ooievaarstraat, Groenstraat, Donkerstraat). Bij opgravingen werd de oude bestrating gevonden, resten van bebouwing (vooral vakwerk) en aardewerk gevonden.

Het bekende aardewerk duifje komt uit de Groenstraat en in de Donkerstraat werd een pottenbakkersoven ontdekt.

In de Nieuwstraat werd ook een gebouw uit de Late IJzertijd gevonden. (de periode net voor de Romeinse verovering van onze streken)

→ wandel tot de kruising van de Nieuwstraat en de Duivenstraat

Duivenstraat

Duivenstraat 67

Op de site van het voormalige “Volksbelang” (nu een appartementsgebouw) werden 3 grote pottenbakkersovens gevonden.

Daarin werd aardewerk uit de Flavische periode gevonden (rond 70 na

Christus). De grondstof (klei) was natuurlijk overvloedig aanwezig in de nabijheid van de Sint-Jansbeek.

De resten van de ovens worden nu verder onderzocht door de Universiteit van Gent.

De Duivenstraat was in de Romeinse periode al een heirbaan, een zijtak van de zogenaamde Via Belgica tussen Keulen (aan de Germaans-Romeinse grens) en Boulogne (een belangrijke haven in de Romeinse periode).

Om de 2 jaar organiseert Viroviacum Romanum een Legionairsmars die het traject van de heirbaan volgt van Kassel (Frankrijk) tot Wervik.

ga naar rechts richting Steenakker

→ route I volg de Duivenstraat richting Steenakker

Steenakker

Steenakker 31

De naam stamt uit de Middeleeuwen en duidt op een vindplaats van bouw materiaal. Stenen van ruïnes uit de Romeinse periode werden in de Middeleeuwen vaak hergebruikt.

Tijdens opgravingen werden nog resten van Romeinse bebouwing en een paar pottenbakkersovens gevonden.

Bij renovaties van het Sint-Janshospitaal werd een stenen Romeinse waterput gevonden.

Op Steenakker 31 bevindt zich het Erfgoedhuis René Defrancq. De Stedelijke Oudheidkundige Commissie van Wervik-Geluwe (St.O.C.) heeft er een tentoonstelling over de geschiedenis van Wervik.

Het Gallo-Romeinse luik van de tentoonstelling is het resultaat van een samenwerking tussen de St.O.C. en Viroviacum Romanum.

Info via www.wervik.be/toerisme/bezienswaardigheden/erfgoedhuis

→ route I als je tegenover de Post staat, ga dan naar links de Molenstraat in, daarna de eerste straat rechts, de Grauwe Zusterstraat. Wandel die helemaal tot je op Domein Oosthove komt.

Domein Oosthove

infobord ingang Oosthove aan Speiestraat

Bij werken op Oosthove werd naar verluid in de nabijheid van de Sint-Jansbeek een aantal pottenbakkersovens ontdekt, die helaas niet verder onderzocht konden worden.

Aangezien de meeste Gallo-Romeinse vondsten tussen de Nieuwstraat en de Sint-Jansbeek opgegraven worden wordt er van uit gegaan dat de beek de natuurlijke grens van de vicus (Romeinse dorp) was.

Tussen 1996 en 2017 werd op Domein Oosthove het Gallo-Romeins Weekend georganiseerd.

→ wandel langs de Leie richting de nieuwe brug.

Leie

achtergevel sportzaal Oosthove, kant Leie

Aan de andere kant van de Leie zie je het sportterrein van Wervicq-Sud (Frankrijk). Tot 1713 vormden Wervik en Wervicq-Sud 1 stad.

Op het terrein dat ook gekend staat als "Pres-de-Lys" ("Bij de Leie") werden de resten 3 hoeves en een 10tal bijgebouwtjes uit de late IJzertijd ontdekt.

→ volg de Leie stroomopwaarts naar de brug

Brug

Brug

Op deze plek werd Viroviacum als het ware geboren.

De kruising van de Leie (door de Romeinen de "Legia" genoemd) en de heirbaan Kassel – Doornik-Bavay (Castellum Menapiorum – Turnacum - Bagacum) was vanuit handels- en militair oogpunt zeer interessant voor de Romeinen.

Oorspronkelijk werd een doorwaadbare plaats gebruikt om de Leie over te steken, maar Gramaye vermeldt in de 17de eeuw de vondst van oude houten palen en een Romeinse munt bij herstellingswerken aan de brug in dezelfde periode.

Mogelijk was er in de Romeinse periode al een houten brug over de Leie.

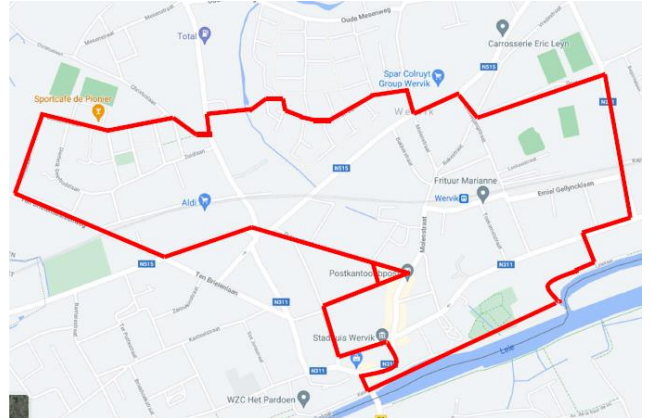
Volgens architect en amateur-historicus Deleu uit Komen stond er aan de Franse zijde van de brug een turre (een Romeinse wachttoren), maar er is geen enkele archeologische vondst die dat bevestigt

→ als je met je rug naar de brug staat ga je rechts de Leiestraat in. In de Leiestraat werd een kopje van een godinnenbeeldje of een pop gevonden.

Via de Leiestraat kom je terug op het Sint-Maartensplein gaan en is je wandeling door Romeins Wervik rond.

Ga je van de brug naar links dan zie je de monumentale Sint-Medarduskerk, waarvan de bouw startte in 1214, maar dat is een heel ander verhaal, en een andere wandeling...

VIROVIACUMROUTE II (6 km)

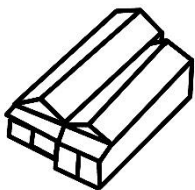
Sint-Maartensplein *gevel stadhuis*

Opgravingen op het Sint-Maartensplein in het centrum legden onder meer de funderingen van de verdwenen Romeinse Sint-Maartenskerk bloot die gedeeltelijk bestonden uit Romeins afvalmateriaal.

Volgens Jean-Baptiste Gramaye stond op die plaats een Romeins fanum ter ere van Mars of Priapus en was er in de 17de eeuw nog een standbeeld van die god te zien in de ruïnes van de kerk.

De resten van de kerk werden in de 18de eeuw gesloopt.

→ Ooievaarstraat, op einde naar rechts

Nieuwstraat *hoek Nieuwstraat / Donkerstraat*

De oudste straten van Wervik tonen een typisch rechthoekig Romeins stratenpatroon (Nieuwstraat, Ooievaarstraat, Groenstraat, Donkerstraat). Bij opgravingen werd de oude bestrating gevonden, resten van bebouwing (vooral vakwerk) en aardewerk gevonden.

Het bekende aardewerk duifje komt uit de Groenstraat en in de Donkerstraat werd een pottenbakkersoven ontdekt.

In de Nieuwstraat werd ook een gebouw uit de Late IJzertijd gevonden. (de periode net voor de Romeinse verovering van onze streken)

→ route II sla de Groenstraat in en ga naar Steenakker

Steenakker *Steenakker 31*

De naam stamt uit de Middeleeuwen en duidt op een vindplaats van bouw materiaal. Stenen van ruïnes uit de Romeinse periode werden in de Middeleeuwen vaak hergebruikt.

Tijdens opgravingen werden nog resten van Romeinse bebouwing en een paar pottenbakkersovens gevonden.

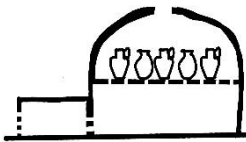
Bij renovaties van het Sint-Janshospitaal werd een stenen Romeinse waterput gevonden.

Op Steenakker 31 bevindt zich het Erfgoedhuis René Defrancq. De Stedelijke Oudheidkundige Commissie van Wervik-Geluwe (St.O.C.) heeft er een tentoonstelling over de geschiedenis van Wervik.

Het Gallo-Romeinse luik van de tentoonstelling is het resultaat van een samenwerking tussen de St.O.C. en Viroviacum Romanum.

Info via www.wervik.be/toerisme/bezienswaardigheden/erfgoedhuis

→ als je tegenover Ergoedhuis René Defrancq staat ga dan naar links en volg de Duivenstraat tot de kruising met de Nieuwstraat.

Duivenstraat *Duivenstraat 67*

Op de site van het voormalige “Volksbelang” (nu een appartementsgebouw) werden 3 grote pottenbakkersovens gevonden.

Daarin werd aardewerk uit de Flavische periode gevonden (rond 70 na Christus). De grondstof (klei) was natuurlijk overvloedig aanwezig in de nabijheid van de Sint-Jansbeek.

De resten van de ovens worden nu verder onderzocht door de Universiteit van Gent.

De Duivenstraat was in de Romeinse periode al een heirbaan, een zijtak van de zogenaamde Via Belgica tussen Keulen (aan de Germaans-Romeinse grens) en Boulogne (een belangrijke haven in de Romeinse periode).

Om de 2 jaar organiseert Viroviacum Romanum een Legionairsmars die het traject van de heirbaan volgt van Kassel (Frankrijk) tot Wervik.

ga naar rechts richting Steenakker

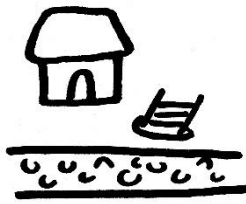
→ volg de Duivenstraat tot het rondpunt en volg dan de Komenstraat tot de Aldi

Komenstraat *Komenstraat 30*

Voor de Aldi stond hier Sporthal “De Vogel”. Bij de aanleg van de parking van “De Vogel” in 1991 werden de resten van de Romeinse heirbaan gevonden.

→ ga verder tot de Ten Brielensesteenweg en sla die rechts in. Wandel tot aan de Virovioslaan en sla die in. Volg de Virovioslaan en volg op het einde de Gosserieslaan

Virovos

Buurthuis De Kier, Gosserielaan 4

Virovos was volgens de legende een Keltische hoofdman van een dorp gelegen langs de Leie, waar nu Wervik is gelegen.

Vermoedelijk ging het om een Menapiër. De Romeinen bouwden naast zijn dorp een baanpost langs hun heirbaan en noemden dat naar deze

hoofdman Viroviacum.

Uiteindelijk werd die naam verbasterd tot het huidige Wervik.

In 2009 werden ter hoogte van de splitsing Ten Brielensesteenweg - Virovioslaan de werken voor een nieuw sportcentrum gestart waarbij een splitsende Romeinse heirweg werd opgegraven.

Er wordt aangenomen dat de weg daar vertakte naar Kassel en Belle. Er werden onder andere ook brandrestengraven en een Romeinse verdedigingsgracht opgegraven.

Daarnaast vond men ook een ijzertijd boerderij met een waterput. In die waterput stak nog een stuk ladder. Na onderzoek bleek die te dateren uit de 3de tot 5de eeuw voor Christus.

→ Volg Gosserieslaan via Christuslaan, steek de Kruisekestraat over

Kruisekestraat

hoek Kruisekestraat / Sint-Jansstraat

Als je de Kruisekestraat volgt tot aan nr 296 kom je bij Wijndomein Ravenstein. Daar kan je de Viro Vino proeven, een mulsum.

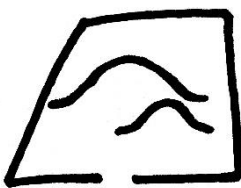
Mulsum is een Romeinse wijn gemengd met honing en kruiden.

Domein Ravenstein en Viroviacum Romanum ontwikkelden deze wijn op basis van een oud Romeins recept, met lokale gemaakte wijn, lokale honing

en lokale kruiden.

→ sla net voor de Sint-Jozefskerk de Sint-Jansstraat in, die leidt je over de Sint-Jansbeek die ook al in de Romeinse periode belangrijk was voor de lokale pottenbakkersnijverheid.

Volg de Sint-Jansstraat tot de Oude Beselarestraat, sla die rechts in tot de Geluwestraat

Geluwestraat

Hoek Geluwestraat / Molenstraat

Als je de Geluwestraat volgt komt je natuurlijk in Geluwe uit. In de Wervikstraat te Geluwe werd bij de bouw van Triamant een Romeins crematiegraf gevonden.

Tussen de resten met aardewerk en gecremeerde menselijke beenderen werd ook een Romeinse munt gevonden en gesmolten glas.

Glas was in de Romeinse periode een luxeproduct, dus de Romeinse Geluwenaar was zeker niet arm. Er werden ook resten van houtskoolwinning gevonden.

Stond er in Geluwe een villa (Romeinse herenhoeve)?

Wat verder aan het rondpunt in de Menenstraat werden een graf uit de Bronstijd, een groot rechthoekig grafmonument (15m op 12m) met verschillende graven uit de IJzertijd en Romeins bouw materiaal gevonden.

→ volg de Geluwestraat tot de Ommegangstraat en sla die in. Ga de eerste straat links in en volg de Ooststraat tot de school van Graankorrel

Ooststraat

De Graankorrel, Ooststraat 53

In de nabijgelegen Rekestraat werd een graf uit de 4de eeuw na Christus gevonden met onder andere een intacte kruik. Ook op de nieuwe verkaveling werden resten van Romeinse bewoning gevonden.

→ Sla op het einde van de Ooststraat de Hellestraat naar rechts in.

Hellestraat

GO! Futura, Hellestraat 15

de naam "Hellestraat" zou kunnen wijzen naar een voorchristelijke religieuze plek. Een heilige boom uit de IJzertijd of een Romeins schrijn. Op de terrein van de school van het GO! werd naast aardewerk ook de resten van een bescheiden boerderij uit de Romeinse periode ontdekt.

→ Volg de Hellestraat tot je aan de T-sprong met de Speiestraat komt. Sla die rechts in. Het eerste straatje aan je linkerkant (Leiekaai) brengt je bij het eilandje gevormd door de oude en nieuwe Leie-arm.

Ga voor het eiland naar rechts zodat je bij Domein Oosthove komt.

Domein Oosthove

infobord ingang Oosthove aan Speiestraat

Bij werken op Oosthove werd naar verluid in de nabijheid van de Sint-Jansbeek een aantal pottenbakkersovens ontdekt, die helaas niet verder onderzocht konden worden.

Aangezien de meeste Gallo-Romeinse vondsten tussen de Nieuwstraat en de Sint-Jansbeek opgegraven worden wordt er van uit gegaan dat de beek de natuurlijke grens van de vicus (Romeinse dorp) was.

Tussen 1996 en 2017 werd op Domein Oosthove het Gallo-Romeins Weekend georganiseerd.

→ wandel langs de Leie richting de nieuwe brug.

Leie

achtergevel sportzaal Oosthove, kant Leie

Aan de andere kant van de Leie zie je het sportterrein van Wervicq-Sud (Frankrijk). Tot 1713 vormden Wervik en Wervicq-Sud 1 stad. Op het terrein dat ook gekend staat als "Pres-de-Lys" ("Bij de Leie") werden de resten 3 hoeves en een 10tal bijgebouwtjes uit de late IJzertijd ontdekt.

→ volg de Leie stroomopwaarts naar de brug

Brug

Brug

Op deze plek werd Viroviacum als het ware geboren. De kruising van de Leie (door de Romeinen de “Legia” genoemd) en de heirbaan Kassel – Doornik-Bavay (Castellum Menapiorum – Turnacum - Bagacum) was vanuit handels- en militair oogpunt zeer interessant voor de Romeinen. Oorspronkelijk werd een doorwaadbare plaats gebruikt om de Leie over te steken, maar Gramaye vermeldt in de 17de eeuw de vondst van oude houten palen en een Romeinse munt bij herstellingswerken aan de brug in dezelfde periode. Mogelijk was er in de Romeinse periode al een houten brug over de Leie. Volgens architect en amateur-historicus Deleu uit Komen stond er aan de Franse zijde van de brug een turrus (een Romeinse wachttoren), maar er is geen enkele archeologische vondst die dat bevestigt

→ als je met je rug naar de brug staat ga je rechts de Leiestraat in. In de Leiestraat werd een kopje van een godinnenbeeldje of een pop gevonden. Via de Leiestraat kom je terug op het Sint-Maartensplein gaan en is je wandeling door Romeins Wervik rond.

Ga je van de brug naar links dan zie je de monumentale Sint-Medarduskerk, waarvan de bouw startte in 1214, maar dat is een heel ander verhaal, en een andere wandeling...